

LUNDS
UNIVERSITET

Yttrandefrihet i Turkiet utifrån två rättsfall

En argumentationsanalys av två rättsfall om yttrandefrihet i Turkiet
och hur de förhåller sig till de samhällsfunktionella teorierna
sannings-, demokrati- och toleransargumenten

Rojin Tutak

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSK62
Termin: Höstterminen 2019
Handledare: Anders Ackfeldt
Antal ord: 15055

Abstract

The purpose of this bachelor thesis is to gain a deeper understanding of how Turkey has dealt with freedom of expression. This study analyzes two court cases in which the European Court of Human Rights determined that Turkey failed in its obligation to protect the freedom of expression of two of its citizens, Hrant Dink and Selahattin Demirtaş. The study begins by analyzing the merits of the cases, specifically evaluating the arguments that promote and criticize Turkey's infringement of Article 10 of the European Convention for the Protection of Human Rights. The study then further analyzes the cases from a societal functional theory, with a focus on issues of *truth*, *democracy* and *tolerance*, to determine whether Turkey violated the applicants' freedom of expression. The theoretical application establishes that Turkey has violated all three aspects of *truth*, *democracy* and *tolerance* in the two cases discussed in this study, thereby also infringing on Article 10. Although there were divided opinions in the cases on whether Turkey violated Article 10, application of the societal functional theory indicates that the applicants' rights to freedom of expression were infringed. A challenge that is demonstrated in the results is Article 301 of the Turkish Penal Code and the challenges faced due to the vague and wordy language. The poor language used makes the scope of the provision unclear, resulting in arbitrary interpretations that violate a claimant's rights.

Key words: Freedom of expression, Turkey, European Court of Human Rights, European Convention for the Protection of Human Rights, Article 10, Article 301

Abstract

Syftet med denna kandidatuppsats är att få en djupare förståelse för hur Turkiet har hanterat yttrandefriheten. Denna undersökning analyserar två rättsfall där Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna fastställde att Turkiet misslyckats i sin skyldighet att skydda yttrandefriheten för två av sina medborgare, Hrant Dink och Selahattin Demirtaş. Undersökningen inleds med att analysera rättsfallen utifrån en argumentationsanalys, mer specifikt utvärdera de argument som främjar och kritiserar Turkiets inskränkning av artikel 10 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna. Undersökningen analyserar sedan ytterligare rättsfallen utifrån de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet, med fokus på *sanning*, *demokrati* och *tolerans*, för att avgöra om de bryter mot argumenten eller inte. De samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet visar att Turkiet brutit mot alla tre aspekterna av *sanning*, *demokrati* och *tolerans* i de två rättsfallen som diskuterades i denna undersökning, och därmed också artikel 10. Även om det fanns olika argument i rättsfallen om Turkiet brutit mot artikel 10, indikerar det teoretiska perspektivet att sökandens rätt till yttrandefrihet inskränkts. En utmaning som visas i resultaten är artikel 301 i den turkiska strafflagen och det breda tillämpandet på grund av de vaga och otydliga formuleringarna. Det gör lagens utformning oklar och komplext att veta vilka uttalanden som utgör ett brott mot lagen, vilket resulterar i godtyckliga tolkningar som riskerar att kränka en sökandes rättigheter.

Nyckelord: Yttrandefrihet, Turkiet, Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, art. 10, art. 301

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Material	7
1.2.1 Redogörelse för de två rättsfallen	8
1.2.2 Avgränsningar	9
1.3 Forskningsetiska bedömningar	10
2. Tidigare forskning	12
2.1 Yttrandefrihet i den demokratiska idétraditionen	12
2.2 Yttrandefrihet i Turkiet och dess strafflagstiftning art. 301	13
3. Teori	18
3.1 De tre samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet	18
3.1.1 Sanningsargumentet	18
3.1.2 Demokratiargumentet	19
3.1.3 Toleransargumentet	21
4. Metod	23
4.1 Argumentationsanalys	23
5. Bakgrund till Yttrandefrihet i art. 10 EKMR och art. 301 i Turkiet strafflag	26
6. Analys av rättsfallen utifrån argumentationsanalys och de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet	30
6.1 Rättsfallet <i>Hrant Dink v. Turkey</i>	30
6.2 Rättsfallet <i>Selahattin Demirtaş v. Turkey</i>	37
7. Avslutande diskussion och sammanfattning	44
8. Referenser	49

1. Inledning

*"Once a government is committed to the principle of silencing the voice of opposition, it has only one way to go, and that is down the path of increasingly repressive measures, until it becomes a source of terror to all its citizens and creates a country where everyone lives in fear."*¹

- Harry S. Truman

Under min praktiktjänstgöring på sektionen för turkiskt-svenskt samarbete vid Sveriges generalkonsulat i Istanbul arbetade jag tillsammans med kollegor på sektionen, för att bland annat främja och stärka skyddet för yttrandefrihet i det turkiska samhället.

Praktiken gav mig en unik inblick i situationen för yttrandefrihet och nyfikenheten stärktes. Jag blev intresserad av att fördjupa mig inom ämnet och undersöka de bakomliggande orsakerna av inskränkningen av yttrandefriheten. Det slog mig att skyddet för yttrandefrihet inte alltid var självklart, den kan hotas och begränsas på olika sätt genom nationell lagstiftning.² I Turkiets fall har begränsningen gjorts genom art. 301 i den turkiska strafflagen. De som kritiserat artikeln anser att den turkiska strafflagens art. 301 riskerar att tillämpas för brett och är inkompatibel med yttrande- och tryckfrihetens principer.³ Trots en revidering av artikeln anses den fortfarande inte överensstämmande med art. 10 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.⁴

Efter det misslyckade kuppöversöket 15 juli år 2016⁵ blev situationen ännu mer spänd i Turkiet, yttrande- och pressfriheten hade redan innan varit under hot, men efter kuppöversöket infördes undantagstillstånd, vilket kommit att påverka journalisters arbete

---

¹ Citat från Harry S. Truman, Augusti 8, 1950, <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=13576#axzz2iHFt91TZ> (Hämtad 2019-10-19)

² Bury, J. B. *A History of Freedom of Thought*. Honolulu: University of the Pacific, 2001, s. 1.

³ Regeringskansliet, Faktapromemoria 2004/05:FPM22, "Kommissionens översynsrapport samt en konsekvensstudie av ett turkiskt EU-medlemskap", Utrikesdepartementet.

⁴ Ulusoy Çelik, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013, s. 87-90.

⁵ Utrikespolitiska institutet, Turkiet, 2016, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/turkiet> (Hämtad 2019-11-20)

och dem som uttryckt motstånd mot regeringen.⁶ Staten började allteftersom styra nyhetsrapporteringen och myndigheterna kontrollerade medier som resulterade i avstängningar av medie- och tidningsbyråer.⁷ Human Rights Watch rapporterar tillståndet om situationen för yttrande- och pressfriheten i Turkiet och lyfter det faktum att medborgare som kritiserar staten och som publicerar och uttrycker åsikter om det armeniska folkmordet eller konflikten i sydöstra Turkiet löper risk för att utsättas för fara. Rapportering eller uttryckandet av sådana åsikter som rör dessa frågor riskerar fängslande av journalister, akademiker och författare.⁸ Beträffande de två utvalda rättsfallen som har ämnats att undersöka går det att lyfta att yttrandefrihetsinkränkningar riktat sig mot personer som yttrat sig om det armeniska folkmordet eller kritiserat de statliga institutionerna.⁹

Mot bakgrund av ovanstående har jag därför valt att behandla rätten till yttrandefrihet i Turkiet och fokus kommer att läggas vid de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet som ska prövas på de två utvalda rättsfallen; *Hrant Dink v. Turkey* och *Selahattin Demirtaş v. Turkey*. Notera att argumentationsanalysen och de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet presenteras mer ingående i avsnittet för metod och teori.¹⁰

1.1 Syfte och frågeställningar

Turkiet är ett intressant land att undersöka i relation till situationen för yttrandefriheten och området är relevant ur ett människorättsligt perspektiv eftersom den behandlar rätten till yttrandefrihet. Syftet med undersökningen är att få en djupare förståelse för hur Turkiet har hanterat yttrandefriheten genom att lyfta två internationella rättsfall som

---

⁶ Freedom house, Turkey, 2018, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/turkey> (Hämtad 2019-11-21)

⁷ Regeringskansliet, Faktapromemoria 2004/05:FPM22, ”Kommissionens översynsrapport samt en konsekvensstudie av ett turkiskt EU-medlemskap”, Utrikesdepartementet.

⁸ Turkey: *violations of free expression in Turkey*, Human Rights Watch, New York, 1999, s. 1.

⁹ European Court of Human Rights, Rättsfallet *Dink v. Turkey/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09*, 14 September 2010. Se även: European Court of Human Rights. Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17), 20 November 2018.

¹⁰ Se avsnitt 3.1&4.1.

behandlar detta fenomen. I rättsfallen finns det skilda argument om Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen och därför ska jag, med hjälp av rättsfallen som utgångspunkt, i första hand kartlägga för (P) och emot (C) Europadomstolens tes om Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen. Vidare ska argumenten utifrån de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet prövas på rättsfallen för att undersöka om de bryter mot argumenten eller inte.

Följande fråga skall besvaras för att uppnå undersökningens syfte:

—> *Hur förs argumentationen i de två rättsfallen kring Turkiets överträdelse av art. 10 Europakonventionen och hur förhåller det sig till sannings-, demokrati- och toleransargumenten om yttrandefrihet?*

1.2 Material

Rättsfallsdatabasen *Hudoc*¹¹ har använts för att inhämta två rättsfall som rör yttrandefrihetskränkning i Turkiet. De två rättsfall som har valts ut från Europadomstolens databas *Hudoc* kommer därför att utgöra en avgörande del i undersökningen eftersom de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet avses prövas på rättsfallen. Rättsfallen utgör en viktig rättskälla i undersökningen och de som ämnas att lyftas här, har båda en gemensam nämnare, det vill säga, att de åtalade personerna har fått sin yttrandefrihet inskränkt. Sökanden har i dessa fall vänt sig till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Rättsfallen rör framförallt art. 10 i Europakonventionen¹² som behandlar rätten till yttrandefrihet och art. 301 i den turkiska brottsbalken (TPC).¹³ Dessa ska lyftas för att tydligare kunna förstå hur lagarna är utformade eftersom det är dessa som är aktuella i

---

¹¹ Europadomstolens databas som tillhandahåller rättsfall.

¹² Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 457. Se även: Bychawska-Siniarska, Dominika., A handbook of legal practitioners: *Protecting the right to Freedom of Expression under the European Convention on Human Rights*, [Elektronisk resurs] s. 11-13. Council of Europa, Juli 2017.

¹³ Turkish Penal Code article 301. (Turk Ceza Kanunu / TCK), Law no: 5237 of 26 September 2004. Se även: Algan, Bülent “*The Brand New Version of Article 301 of Turkish Penal Code and the Future of Freedom of Expression Cases in Turkey*”, German Law Journal, Vol. 09, No. 12, 2008, s. 2238, Lauren Fulton, “*A Muted Controversy: Freedom of Speech in Turkey*”, Harvard International Review, Vol. 30, Issue 1, 2008, s. 26.

rättsfallen. Notera däremot att lagstiftningen inte kommer ha en central roll i undersökningen utan avses enbart att lyftas för att ge en kort bakgrund och öka förståelsen för rättsfallen. I avsnittet för bakgrund ska lagarna presenteras mer ingående i syfte att öka förståelsen för innehållet i dessa, men vikt kommer att ligga vid rättsfallen som nedan har sammanfattats i delar relevanta för undersökningen. Jag argumenterar för att ovanstående material har en betydelse för denna undersökning för att det på ett konkret sätt bidrar till en diskussion och tydliggör förståelsen för yttrandefrihet. Dessutom avspeglar de båda rättsfallen över situationen för yttrandefrihet i Turkiet och bidrar till en utökad insikt för hur detta har påverkat de två sökanden.

1.2.1 Redogörelse för de två rättsfallen

Första rättsfallet rör *Hrant Dink v. Turkey*¹⁴, journalist, författare och redaktör för tidningen Agos, som publicerade artiklar både på turkiska och armeniska. Dink var av armenisk härkomst och hade ett stort intresse för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och i synnerhet erkännandet av det armeniska folk mordet 1915. År 2006 publicerade Dink en artikel med rubriken "Jag röstar emot 301" vilket ledde till att Dink blev åtalad under art. 301 för att ha "förolämpat turkiskheten" och för att i tidigare artiklar uttryckt sig om det armeniska folk mordet 1915 samt kritiserat de statliga institutionerna om erkännandet av händelsen. Rättegången mot Dink skulle ägt rum i mars 2007, men Dink mördades utanför sitt kontor två månader före rättegången. Europadomstolen konstaterade i sin dom att Turkiet hade överträtt art. 10 i Europakonventionen, och därmed brustit i sin roll att både skydda Dink's liv och kränkt på Dink's yttrandefrihet.¹⁵

---

¹⁴ European Court of Human Rights, Rättsfallet *Dink v. Turkey*/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010. Se även: Joan Smith's rapport om Orhan Pamuk's rättegång, 16 December 2005, publicerat på English Pen, 17 November, 2019; "Top novelist acquitted in Turkey" BBC News Europe, International version, September 21, 2006.

¹⁵ Ibid. Se även: "I am an Armenian of Turkey, and a good Turkish citizen. I believe in the republic, in fact I would like it to become stronger and more democratic. I don't want my country to be divided, but I want all the citizen to be able to live fully and contribute their diversity to this society - as a source of richness." - Hrant Dink, 2006 "Hrant Dink: an openDemocracy tribute" av Isabel Hilton och Anthony Barnett, openDemocracy, 19 November, 2019 http://www.opendemocracy.net/democracy-turkey/hrant_dink_4266.jsp

Andra rättsfallet rör *Selahattin Demirtaş v. Turkiet*¹⁶, före detta partiordförande för HDP (Peoples' Democratic Party) som sitter fängslad sedan november 2016. Rättsfallet rör sig om ett uttalande Demirtaş hade gjort under TV-sändning, där han enligt den nationella domstolen uppmuntrat allmänheten och myndigheterna till våld, väpnat motstånd eller uppror. Demirtaş stod anklagad för terrorism då han enligt den nationella domstolen, spridit propaganda till förmån för terroristorganisationen PKK och dess ledare. Med hänvisning till art. 10 §2 i EKMR bedömer Europadomstolen att det finns restriktioner av politiska tal och kring frågor av offentligt intresse.¹⁷ Europadomstolen konstaterade att Demirtaş yttranden om att förbättra villkoren för PKK-ledaren inte kunde betraktas som uppmuntran till våld, väpnat motstånd eller uppror.¹⁸ Undantagen som föreligger är värnandet om territoriell integritet eller nationell säkerhet. Vidare menade Europadomstolen att domen riskerar att skapa ”*chilling effect*”.¹⁹ Domstolen bedömde att åtalet inte uppfyllde de legitima omständigheter som nämns i art. 10 och inte varit nödvändiga i ett demokratiskt samhälle samt riskerar att ”*stifle pluralism and restrict freedom of expression*”.²⁰ Europadomstolen fastställde att den nationella domstolen hade överträtt Demirtaş yttrandefrihet och därigenom även art. 10 i Europakonventionen.

1.2.2. Avgränsningar

Jag har fokuserat på att göra en analys ur ett europeiskt perspektiv med anledning av Turkiets önskan om ett EU-medlemskap. Rättsfallen har valts ut på grund av deras profilerade karaktär eftersom de både inom och utanför Turkiet har dragit till sig stor uppmärksamhet. Vidare är undersökningen avgränsad till att enbart fokusera på rätten till yttrandefrihet såsom den uttrycks i art. 10 Europakonventionen. Notera däremot att jag är medveten om att temat för undersökningen är omfattande och att det därmed finns

---

¹⁶ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17), 20 November 2018.

¹⁷ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17), 20 November 2018, s. 55.

¹⁸ Ibid, s. 2-3.

¹⁹ Ibid, s. 126: Se även: Ulusoy Çelik, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013, s. 147.

²⁰ Ibid, s. 76.

stora möjligheter till vidare forskning. Denna undersökning berör enbart ett antal aspekter och rättsfall som fallit inom ramen för mitt intresse. Det innebär att det finns fler rättsfall och domar som rör Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen, men som det inte finns utrymme för att ta upp i detta sammanhang.

För mig är det istället intressant att pröva de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet på rättsfallen för att se hur rättsfallen förhåller sig till dessa. Min förhoppning är att kunna utföra en innehållsrik undersökning baserat på det material jag har valt att använda för att uppnå syftet med undersökningen. För att syftet ska kunna uppnås och frågeställningen kunna besvaras är det av vikt att undersöka två rättsfall som ger mig verktygen att göra detta. Notera även att teoriavsnittet har begränsats till enbart tre argument för att det är dessa som ger mig verktyg att pröva argumenten på rättsfallen.

1.4 Forskningsetiska bedömningar

Analysen bygger på två internationella rättsfall från Europadomstolen och är offentliga handlingar. Notera däremot att det faktum att uppgifterna är offentliga handlingar inte ändrar på mitt etiska ansvar. Det finns naturligtvis forskningsetisk problematik som kan följa med att undersöka två internationella rättsfall som har fått både nationell och internationell uppmärksamhet och tagit sig till uttryck i tidningsartiklar, böcker och tv-reportage.²¹ I denna undersökning är det jag som analyserar rättsfallen i relation till både metod- och teori som förhoppningsvis kommer fram till vissa resonemang och bedömningar vilket inte nödvändigtvis behöver överensstämma med de inblandades uppfattning. Mot bakgrund av det är det av vikt att belysa att det kan finnas andra bedömningar av rättsfallen utöver den jag presenterar i denna undersökning.

Det är även av betydelse att ta hänsyn till namnen på de två sökanden som anges i respektive rättsfall. I undersökningens fall rör det sig om inskränkning i sökandens yttrandefrihet. Den ena sökande, journalist och med turkisk-armenisk härkomst har varit symbolisk för yttrandefriheten och ger läsaren en tydlig förståelse för de omständigheter

---

²¹ *God forskningssed [Elektronisk resurs]*, Reviderad utgåva, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2017 <https://www.vr.se/analys/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>, s. 72. Hämtad 2019-11-20.

som legat till grund för åtalet. Den andra sökande, som var före detta partiordförande och är av kurdisk härkomst symboliserar en minoritet i Turkiet och en folkgrupp som sedan länge haft en sårbar situation i Turkiet. Mot bakgrund av detta anser jag att dels för att rättsfallen prövats i domstol och vunnit laga kraft, dels för undersökningens tydlighet är essentiellt att använda de åtalades namn för att konkretisera förståelsen för rättsfallen.

2. Tidigare forskning

I den här delen av undersökningen kommer jag redogöra för en översikt av tidigare forskning som gjorts kring yttrandefrihet i Turkiet. Urvalet av forskningen ger en djupare insyn i yttrandefrihet och situationen för detta i Turkiet. Inledningsvis ska det ges en redogörelse för en beskrivning av vad yttrandefrihet innebär. Här kommer det i synnerhet fästas vikt vid varför yttrandefrihet behöver skyddas. Sedan redogörs det för hur situationen för yttrandefrihet ser ut i Turkiet, detta för att fördjupa mig i vilka omständigheter som har legat till grund för yttrandefrihetsinkränkningar. Därefter ska min egen undersökning placeras i relation till tidigare forskning. Återkommande inom forskningsfältet om situationen för yttrandefrihet i Turkiet är vikten av pluralism och hur inskränkningar av rätten till yttrandefriheten har påverkat det turkiska samhället samt utövandet av friheten på grund av art. 301 i den turkiska strafflagen.

2.1 Yttrandefrihet i den demokratiska idétraditionen

Yttrandefrihet ses som något självklart i demokratiska länder men trots enigheten kring yttrandefrihet, är det inte ofta man för diskussion kring varför den är av betydelse, menar Ulf Petäjä. I Ulf Petäjäs avhandling *”Varför Yttrandefrihet?”* undersöks rättfärdigandet av yttrandefrihet genom argument hos den demokratiska idétraditionen. Ulf Petäjä undersöker varför yttrandefriheten anses vara värdefull och för resonemang kring varför den i många fall tas för givet. Petäjä vidareutvecklar detta genom Scanlons tolkning om yttrandefrihet, som en positiv rättighet.²² Petäjäs anser att yttrandefrihet inte bör uppfattas som något självklart, snarare tvärtom - det vill säga, att den bör motiveras i alla sammanhang. Petäjäs utgångspunkt är att yttrandefriheten är en pådrivande faktor till en tillförlitlig kommunikationsprocess i samhället.²³

---

²² Petäjä, U, *”Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen.”* Acta Wexionensia Nr 83/2006. Växjö University Press. 2006.

²³ Petäjä, U, *”Varför yttrandefrihet?”*. s. 176.

Det innebär menar Petäjä, att yttrandefriheten är ovärderlig mot bakgrund av dess styrka att möjliggöra informationsmångfald i samhället. Petäjä anser att det demokratiska samhället utvecklas i en snabbare takt om medborgare tillgodoses en tillförlitlig kommunikationsprocess som inkluderar olika idéer och infallsvinklar.²⁴ Om motsatsen råder får medborgarna inte tillgång till att samla och värdera information i lika stor utsträckning.²⁵ Det kan i sin tur innebära att informationsmångfalden bland medborgarna försvagas och ger den styrande makten större kontroll över att bestämma om vad som är tillåtet att säga respektive inte. Förhållandet mellan dessa två poler blir förvisso sårbart i ett samhälle som inte är mottaglig för att sådan kommunikationsprocess ska utvecklas. Nedan kommer detta vidareutvecklas genom att lyfta hur situationen för yttrandefrihet ser ut i Turkiet.

2.2 Yttrandefrihet i Turkiet och dess strafflagstiftning art. 301

Enligt Ergun Özbüdün's studie "*Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism*"²⁶ kommer Özbudun genom sin analys av domstolsväsendet i Turkiet²⁷ fram till att AKP under Erdogans ledning fick större kontroll över domstolsväsendet.²⁸ Under 2013 observerades även luckor inom Turkiets rättssystem där regeringen valde att förändra riktlinjer. Dessa ändrade direktiv innebar att polis och brottsutredare blev tvungna att informera berörda myndigheter om respektive brottsutredning. Information om utredningar gav regeringen möjlighet att ingripa och förändra vissa formaliteter för att inverka på utfallet i de olika utredningarna.²⁹ Resultatet från undersökningen visar att regeringen är villig att genomföra beslut på bekostnad av människors fri- och rättigheter och ta beslut som blir fördelaktiga för regeringens maktställning. Även en annan studie visar på att regeringens maktställning

---

²⁴ Petäjä, Ulf. "Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen." Acta Wexionensia Nr 83/2006. Växjö University Press. 2006., s. 15f.

²⁵ Petäjä, Ulf. "Varför yttrandefrihet?", s. 16-17.

²⁶ Özbudun, Ergun. *Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism*. The International Spectator, 50(2), 2015.

²⁷ Özbudun, Ergun. *Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism*, 2015, s. 43.

²⁸ Ibid. 42-55.

²⁹ Ibid, s. 45.

har stärkts på grund av restriktioner på yttrandefriheten. Problemet beskrivs bland annat bero på hur militären lyckats ta makt vid tillfällena som resulterat i odemokratiska förändringar och därtill gjort det svårare för landet att utvecklas till en demokrati.³⁰

Çiğdem Ustün beskriver i sin artikel ”*Can EU act as a Democracy Promoter? Analyzing the Democratization Demands and Supply in Turkey*”³¹ att Turkiet verkat mindre för att genomföra de reformer som EU har krävt av Turkiet för att kunna möjliggöra ett medlemskap. Ustün närmar sig istället problematiken genom att föreslå att EU kan hjälpa Turkiet i form av demokratisering. Om Turkiet däremot inte är mottaglig för de reformer som behöver genomföras blir förhållandet mellan EU och Turkiet sårbart och bromsar utvecklingen av situationen för yttrandefrihet, menar Ustün. Studien behandlar EU:s krav på Turkiet och betydelsen för Turkiet att tillämpa de reformer som EU krävt för att möjliggöra ett EU-medlemskap.³² Samtidigt menar en annan studie att demokratiseringsprocessen istället fått motsatt effekt på grund yttre påtryckningar av utomstående aktörer såsom EU. De interna faktorerna har påverkats av pressningar som följaktligen intensifierat de interna parternas inställning till ett EU-medlemskap.³³ Nedan vidareutvecklas detta genom Füsün Türkmen och Ergun Özbüdün’s studie om “*Impact of the ECtHR Rulings on Turkey's Democratization: An Evaluation.*”³⁴

Füsün Türkmen och Ergun Özbüdün närmar sig mer på Europadomstolens betydande roll i demokratiseringen av Turkiet, eftersom de flesta av dess beslut följdes av betydande reformer. Trots att reformerna återspeglar regeringens politiska vilja, visar

---

³⁰ Özbudun, Ergun. *Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism*. The International Spectator, 50(2). 2015, s. 48. Se även: Haynes, J., *Democracy in the developing world : Africa, Asia, Latin America and the Middle East*. Oxford: Polity., 2001, s.184-185.

³¹ Üstün, Çiğdem, *Can EU Act as a Democracy Promoter? Analysing the Democratization Demand and Supply in Turkey-EU Relations*. Romanian Journal of European Affairs, 17(1), 2017, s. 85–99. Se även: Türkmen, Füsün, 2008. ”*The European Union and Democratization in Turkey: The Role of the Elites*” s. 147.

³² Ibid.

³³ Ibid, s. 86. Se även: Türkmen, Füsün, 2008. ”*The European Union and Democratization in Turkey: The Role of the Elites*” s. 147-148.

³⁴ Füsün Turkmen och Ergun Özbudun. 35 Hum. Rts. Q. 985 / Human Rights Quarterly, Vol. 35, Issue 4 2013 November, 2013, s. 985-1008.

beslut som fattas av nationella domstolar ofta det motsatta - vilket hindrar demokratiseringsprocessen och lämnar landet med en domstolsspänning.³⁵ Türkmen och Özbüdün beskriver att pluralism är en viktig komponent för yttrandefriheten, men också för religionsfrihet och minoritetsrättigheter.³⁶ Analysen tar fasta på särskilda områden med inkompatibilitet mellan Europadomstolens bedömningar och Turkiets rättsystem.³⁷ Studiens resultat visar på att rättsväsendet väljer att fästa vikt vid de tillåtna inskränkningar som nämns i artikel 10 i Europakonventionen om yttrandefrihet istället för dess allmänna princip.³⁸

I likhet med Türkmen och Özbüdün, förklarar även Osman Doğru och Tolga Şirin i sin studie om "*Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors*"³⁹ att det föreligger problem med pluralism inom det turkiska rättsystemet. Studien fokuserar på hur rättsystemet förlorat effektivitet och pluralism i kombination med oproportionerliga sanktioner. Detta oproportionerliga våld som tillämpats på människor som kritiserar regeringen blir ett tydligt signalement till samhället att de måste vara beredda att straffas om de motsätter sig staten, menar Doğru och Şirin.⁴⁰ Att det inte finns straffrihet eller pluralism inom rättsväsendet är genomgående i artikeln, där den fokuserar på fall som rör rätten till yttrandefrihet. De lyfter även Europadomstolens bedömning kring artikel 301, dess oförutsägbara karaktär och den låga lagkvalitén. Resultatet visar på att den låga lagkvalitén och det breda tillämpandet av strafflagen följaktligen har påverkat de som ansetts haft avvikande åsikter och yttranden.⁴¹ Vidare visar studien på att en effektiv lag och vikten av pluralism är viktiga komponenter för att respektera de mänskliga rättigheterna. I frågor som rör politisk

---

³⁵ Türkmen, Füsün och Özbudun, Ergun. 35 Hum. Rts. Q. 985 / Human Rights Quarterly, Vol. 35, Issue 4 November, 2013, s. 986.

³⁶ Ibid, s. 988-989.

³⁷ Ibid, s. 988.

³⁸ Ibid, s. 989.

³⁹ Doğru, Osman och Şirin, Tolga. *Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors*. Research and Policy on Turkey: Volume 2, No. 2. 2017, s. 225-243.

⁴⁰ Ibid, s. 226.

⁴¹ Ibid, s. 225. Se även: Turkey: *violations of free expression in Turkey*, Human Rights Watch, New York, 1999 s. 37-41.

opposition indikerar analysen på en paradoxal situation där oppositioner både straffats och hotats i form av interventioner av den offentliga makten.⁴²

Sista studien, ”A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU”⁴³ skriven av Demet Çelik Ulusoy, tar istället fasta på resultaten av de olika inskränkningar som gjorts i Turkiet. Çelik’s utgångspunkt i studien är att journalister och författare blir måltavla för begränsningar av skäl som grundar sig i kritik mot den turkiska nationen och dess landsfader Atatürk. Çelik förklarar att nationens känslighet är det som ligger till grund för begränsningar av yttrandefriheten. I studien framgår det att Europadomstolen bedömer att inskränkningarna och konsekvenserna av dessa begränsningar, i sin tur leder till en “*chilling effect*” som påverkar utövandet av yttrandefriheten.⁴⁴ Detta illustreras bland annat genom rättsfallet *Hrant Dink. v Turkey*, mordet på den turkisk-armeniska journalisten blev en beteckning för yttrandefriheten och även mot art. 301 i den turkiska strafflagen då artikeln främst riktat sig mot journalister samt oliktankande.⁴⁵ I slutsatsen kommer studien fram till att tillämpningen av art. 301 och de begränsningar som görs på yttrandefriheten utöver de undantag som nämns i art. 10 är oförenliga med Europakonventionen. Çelik lyfter framförallt att lagar och förordningar ofta upplevs som utformade för att hota yttrandefriheten, samt att begränsningar av yttrandefriheten beror på en oemottaglighet för oliktankande.⁴⁶

Denna del av forskningsöversikten har behandlat både vad yttrandefrihet innebär i den demokratiska idétraditionen samt situationen för yttrandefrihet i Turkiet. I forskningsöversikten framkommer det att situationen har påverkat utövandet av yttrandefriheten på grund av bland annat art. 301 i den turkiska strafflagen. De två sista studierna är av betydelse att komma tillbaka till i diskussionsavsnittet eftersom de ligger nära min egen undersökning. De ger mig framförallt verktyg att placera min egen undersökning inom forskningsfältet då jag i synnerhet genom mitt teoretiska ramverk

---

⁴² Doğru, Osman och Şirin, Tolga. *Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors*. Research and Policy on Turkey: Volume 2, No. 2. 2017, s. 240.

⁴³ Çelik Ulusoy, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013. s. 51-148.

⁴⁴ Ibid, s. 147.

⁴⁵ Ibid, s. 123.

⁴⁶ Ibid, s. 147.

får möjlighet att bidra till ett utvecklande bidrag inom forskningen för situationen för yttrandefrihet i Turkiet.

3. Teori

Eftersom studien inriktar sig på att analysera två rättsfall där båda sökanden har fått sin yttrandefrihet inskränkt, är det av vikt att inneha en teori som hjälper mig att förklara vad en kränkning av yttrandefriheten är respektive inte. De tre samhällsfunktionella teorierna ger mig verktyg att förstå dess argument till varför yttrandefriheten behöver ett rättsligt skydd. Därför ser jag den samhällsfunktionella teorin om yttrandefrihet lämpa sig till undersökningen då jag i analysen vill pröva argumenten på rättsfallen. De samhällsfunktionella teorierna innehåller argument som grundar sig i *sanning*, *demokrati* och *tolerans* och dessa argument angriper problemet som återfinns i rättsfallen ur olika vinklar.⁴⁷ Observera att argumenten som beskrivs nedanför inte är fullständiga, däremot konkretiserar de den funktion yttrandefriheten fyller i rättssystemet och ger mig verktyg att pröva argumenten på rättsfallen.

3.1 De tre samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet

3.1.1 Sanningsargumentet

Det mest slagkraftiga och uppmärksammade argumentet för yttrandefrihet kommer från John Stuart Mill som uttryckte betydelsen av frihet. Han menade att det var friheten som gav förutsättningar för människan att komma underfund med sanningen. Mill byggde vidare på detta argument efter John Milton som menade att avsaknaden av statlig censur av böcker och tidningar bidrar till att samhället får större möjlighet att urskilja sanningen från lögnen.⁴⁸ Milton tog fasta på vikten av att inte begränsa människors åsikter och tankar och att dessa skulle få uttryckas utan att förtryckas⁴⁹ om de inte bryter

---

⁴⁷ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser* I: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati- Lund : Studentlitteratur, 2001, s. 96-98.

⁴⁸ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser*. 2001, s. 96-97.

⁴⁹ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser*. 2001, s. 97.

mot skadeprincipen.⁵⁰ Skadeprincipen innebär att ett yttrande inte får skada andra människor eller påverka deras möjligheter att nå välfärd.⁵¹

Åsikter och tankar av olika slag bör inte tystas ned, utan istället uppmuntras till att göras hörda för att ingen ska bli förtryckt.⁵² Detta argument för yttrandefrihet kallas för *sanningsargumentet*.⁵³ Utgångspunkten för att *sanningsargumentet* ska kunna förverkligas i ett samhälle fritt från förtryck och begränsningar, är att samhället är mottaglig och tillåtande gentemot yttranden. Mill menar att det förutsätter att kritik ska uttryckas och behandlas på liknande sätt som andra yttranden.⁵⁴ *Sanningsargumentet* har som mål att arbeta för att alla åsikter ska få ventileras, oavsett om de är sanna eller falska.⁵⁵ Begränsningar som följer med *sanningsargumentet* är yttranden som uppmanar till våld som bör stoppas av staten, liksom yttranden som uppmanar till handlingar till skada för den nationella säkerheten.⁵⁶

3.1.2 Demokratiargumentet

En amerikansk filosof vid namnet Alexander Meiklejohn utvecklade *demokratiargumentet*, detta argument behandlar yttrandefriheten utifrån andra utgångspunkter än föregående. *Demokratiargumentet* kräver att ett demokratiskt statskick styrs av folket. Utgångspunkten i *demokratiargumentet* handlar om att den styrande makten ska ses som folkets tjänare och där folket kan styra sig själva utan yttre påtryckningar.⁵⁷ En annan förutsättning för *demokratiargumentet* är att medborgarna inte hindras från att ta del av relevant information. Den styrande makten ska tillgodose

---

⁵⁰ Mill, John Stuart, J. S. Mill. *On liberty* in focus, Routledge, London, 1991, s. 19-20

⁵¹ Ibid.

⁵² Petäjä, Ulf. *Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*, Växjö 2006, s. 65 f.

⁵³ Mill. *On liberty*. 1991, s. 24.

⁵⁴ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). 2001. Politisk kommunikation och demokrati-Lund : Studentlitteratur, s. 98-99.

⁵⁵ Mill. *On liberty*. 1991, s. 59

⁵⁶ Petäjä, "Varför yttrandefrihet?". 2006, s.155f

⁵⁷ Meiklejohn, Alexander, *Free speech and its relation to self-government*, Lawbook Exchange, Clark, N.J., 2014[2001], s. 4-5.

samhället med information för att möjliggöra en värdering av det arbete som den styrande gör, men även för att utveckla samhället. Därför spelar yttrandefriheten en avgörande roll i detta, för om alla åsikter behandlas och tas hänsyn till kan de styrande ta del av folkets åsikter och tankar. De styrande måste därför vara öppna och mottagliga för den kritik som framförs av folket för att samhället ska förbättras.⁵⁸ En annan förutsättning för *demokratiargumentet* är att skyddet för yttrandefriheten är genomgående i ett demokratiskt samhälle. Det innebär att ett demokratiskt statskick ska kännetecknas av fri åsiktsbildning och fria val, där yttrandefriheten säkerställs ett garanterat skydd i rättsordningen. Alla politiska och offentliga yttranden är enligt Meiklejohn värda att garanteras skydd i rättsordningen.⁵⁹

Enligt *demokratiargumentet* ska folket vara självstyrande och därmed inte kontrolleras av yttre faktorer. Det betyder att auktoriteter inte ska styra, bestraffa yttranden eller bestämma vilka som ska tillåtas respektive inte. Det är av vikt att tolerera alla åsikter, oavsett om de är riktiga eller inte för att möjliggöra tillfälle för befolkningen att vara självstyrande.⁶⁰ De begränsningar som *demokratiargumentet* innefattar är olagliga handlingar som uppmuntrar till våld och skada i samhället men kritik ska vara accepterat och tillåtet.⁶¹ *Demokratiargumentet* menar att inskränkningar av yttrandefriheten får göras med anledning för att värna om demokratin.⁶² Säkerhetsaspekter kan tillämpas som motivering för att inskränka på yttrandefriheten, det betyder att våldsamheter som kan leda till negativa följder inom staten ska motverkas genom att begränsa yttrandefriheten. Inskränkningar av yttrandefriheten bör tillåtas om ett uttalande, en åsikt eller idé uppmuntrar till hot och våld mot staten, medborgarna eller samhället. Skälet att få göra denna typ av inskränkning grundar sig i

---

⁵⁸ Meiklejohn, Alexander, *Free speech and its relation to self-government*, Lawbook Exchange, Clark, N.J., 2014[2001], s.12-14, Petäjä. *Varför yttrandefrihet?* 2006, s. 64.

⁵⁹ Sadurski, *Freedom of Speech and Its Limits [Elektronisk resurs]*, Springer Netherlands, 1999, s. 21.

⁶⁰ Ibid. s. 25-26.

⁶¹ Petäjä, U. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati- Lund : Studentlitteratur. 2001. s. 102-103.

⁶² Petäjä, U. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati- Lund : Studentlitteratur, 2001, s. 132.

att kommunikationsprocessen riskerar att bli opålitlig om den försvagas.⁶³

3.1.3 Toleransargumentet

Toleransargumentet härstammar från Lee C. Bollinger och tar fasta på tolerans i samhället på en individnivå. Argumentet betonar att människans förhållningssätt ska sättas i perspektiv i relation till samhället. Även om yttranden och handlingar inte överensstämmer med ens egen ska människan tolerera det och inte motverka andra åsikter som inte är i linje med ens egna, i syfte att utveckla ett öppet och utvecklingsbart samhälle.⁶⁴ Däremot går det inte att ta för givet att individen har ett sådant förhållningssätt, mot bakgrund av detta är det av vikt att skapa förutsättningar för en toleranslärdom i samhället.⁶⁵ Mottagaren av yttranden och åsikter ska tolerera det som sägs oberoende vad diskussionen handlar om.⁶⁶ *Toleransargumentet* anser att människans natur kännetecknas av en inbyggd tolerans gentemot det som betraktas som udda. Så småningom blir individen mer intolerant och vidtar åtgärder som resulterar i censur och begränsningar av yttranden eller åsikter olikt ens egna. Argumentet tar inte enbart fasta på yttranden i sig utan även hur mottagaren hanterar åsikter och yttranden.⁶⁷

I likhet med *sanningsargumentet* och *demokratiargumentet*, finns det även begränsningar i *toleransargumentet* som fäster vikt vid omständigheter. Bollinger bedömer att omständigheter spelar en avgörande roll i vissa sammanhang och har betydelse för vilka yttranden som kan göras eller inte. Sådana omständigheter kan exempelvis handla om krigstider eller vid nationella osäkerheter. Om det krävs att yttrandefriheten begränsas, menar Bollinger att sådana restriktioner bör vidtas för att skydda den *nationella säkerheten*. Bollinger bedömer att osäkra faktorer, t.ex.

---

⁶³ Petäjä, Ulf: *Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*, Växjö 2006, s.161.

⁶⁴ Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986. s. 124.

⁶⁵ Ibid. s. 10, 124, 182

⁶⁶ Ibid. s.124, 182.

⁶⁷ Ibid, s. 111.

krigstider, gör människan mindre benägen att ta emot toleranslärdom.⁶⁸ Genom att säkerställa yttrandefriheten och därigenom bidra till en ökad tolerans i samhället och bland befolkningen menar *toleransargumentet* att man kan förebygga intolerans. Om personer med makt i samhället handlar i enlighet med den inbyggda intoleransen kan det leda till hot, förföljelse eller frihetsberövande av människor på grund av vad de har yttrat sig om.⁶⁹

---

⁶⁸ B Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986 s.176, 189.

⁶⁹ Ibid, s. 111, 124, 182.

4. Metod

För att uppnå syftet med undersökningen har argumentationsanalys lämpat sig, då vikten i början av undersökningen ligger i att identifiera argument och därefter genom de samhällsfunktionella teorierna pröva argumenten på rättsfallen. Metoden används främst för att kartlägga och strukturera upp argumenten (*P*) och (*C*) om tesen av Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen som förs i de två rättsfallen. Sammanfattning av argumentationens hållbarhet, relevans och hur stark eller svag beviskraft argumenten har kommer att redogöras avslutningsvis i respektive rättsfall. Redogörelsen för argumenten ska göras separat för vardera rättsfall, för att därefter pröva de samhällsfunktionella teorierna på rättsfallen och i slutet föra en sammanställande diskussion kring det som identifierats.

4.1 Argumentationsanalys

Metoden för undersökningen utgörs av en argumentationsanalys med fokus på de två rättsfallen. Detta har hämtats från G. Björnsson, U. Kihlborn och A. Ullholms verk *Argumentations: färdigheter för kritiskt tänkande*⁷⁰ som utgångspunkt för att identifiera *Pro et contra* argumenten i de två rättsfallen. Lena Halldenius metodkompendium om argumentationsanalys⁷¹ används även i syfte att komplettera och täcka de delar relevanta för undersökningen. *Pro et contra* tillämpas i undersökningen för att strukturera upp de argument som återfinns i rättsfallen och fyller funktionen i att fastställa beviskraften i argumenten. Metoden är avsedd för att identifiera för (*P*) eller emot (*C*) tesen⁷² där tesen i de två rättsfallen utgörs av Europadomstolens slutsats (tes) om Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen. Domslutet i de två rättsfallen är Europadomstolens tes om Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen. Det

---

⁷⁰ Björnsson, Gunnar, Kihlborn, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009.

⁷¹ Halldenius, Lena ”*Argumentationsanalys ett metodkompendium*”, Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016.

⁷² Björnsson, Gunnar m.fl. *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, s. 57 ff.

innebär att de argument som kartlagts behöver vara i linje med domslutet.⁷³ *Pro* argumenten fyller funktionen att både stödja och styrka tesen⁷⁴ medan *Contra* argumenten har i syfte att argumentera mot *Pro* argumentet samt försvaga den tes som framförs.⁷⁵ Mot bakgrund av rättsfallen går det redan att fastställa tesen (slutsatsen) om att Turkiet har överträtt art. 10 Europakonventionen. För mig är det istället intressant att efter för (*P*) eller emot (*C*) Europadomstolens tes, pröva de samhällsfunktionella teorierna på de två rättsfallen för att urskilja hur de svarar mot rättsfallen, det vill säga om de bryter mot argumenten eller inte.

Tesen i rättsfallen kommer att redogöras i kursiv stil i inledningen för att därefter presentera argument för eller emot tesen. För att läsaren ska få en förståelse för argumenten i rättsfallen är det av vikt att även redogöra för händelseförloppet och vilka omständigheter som har legat till grund för att de två sökanden fått sin yttrandefrihet inskränkt enligt art. 10. Med detta följer det att gå igenom likheter och eventuella skillnader i de två rättsfallen, notera däremot att detta kommer göras i avsnittet för diskussion.

För att kunna fastställa argumenten i rättsfallen och dess beviskraft behöver jag dessutom identifiera hållbarhet och relevans i dessa.⁷⁶ För att argumenten ska anses ha hög beviskraft är det viktigt att avgöra huruvida argumentet är hållbart och relevant för tesen.⁷⁷ Hållbarheten i argumentet avgörs genom att undersöka om påståendet i argumentet är fullständigt och rimligt. Det vill säga, "det måste med andra ord finnas en tillräcklig koppling mellan argumenten och tesen."⁷⁸

För att undersökningen ska erhålla vetenskaplig relevans är det av vikt att förhålla sig

---

⁷³ Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009, s. 22.

⁷⁴ Ibid, s. 57ff.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid, s. 172-173.

⁷⁷ Ibid, s. 12.

⁷⁸ Halldenius, Lena "Argumentationsanalys ett metodkompendium", Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016, s. 2-3.

objektiv i förhållande till bedömningen av vad som anses vara hållbart eller relevant. Björnsson m.fl. beskriver nämligen att bedömningen av detta kan vara subjektiv och därför behöver en vara uppmärksam på att inte inkludera personliga uppfattningar som kan påverka undersökningens innehåll och dess saklighet.⁷⁹ Argumenten som framförs av de båda parterna i respektive rättsfall ska löpande relateras till varandra för att i slutet, med hjälp av de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet, prövas på rättsfallen.

---

⁷⁹ Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009, s. 28-30.

5. Bakgrund till Yttrandefriheten i art. 10 i EKMR och art. 301 i Turkiets strafflag

I följande avsnitt beskrivs inledningsvis yttrandefrihet i art. 10 i Europakonventionen och vilka begränsningar samt tillåtna inskränkningar som fördragsstaterna är berättigade att göra. Därefter ges en kort redogörelse för turkiska strafflagens art. 301. Observera att lagstiftningen beskrivs i en kort och övergripande sammanfattning med anledning för att det inte är dessa som är i fokus för undersökningen utan avses enbart att lyftas för att ge en kort bakgrund och för att läsaren enklare ska förstå rättsfallen.

Turkiet har ratificerat Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.⁸⁰ Det innebär att Turkiet enligt art. 1 i Europakonventionen är skyldig att upprätthålla och skydda de grundläggande rättigheterna inom sin egen jurisdiktion.⁸¹

Yttrandefrihet skyddas i Europakonventionen genom art. 10 som följer:

”1. Var och en har rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Denna artikel hindrar inte en stat att kräva tillstånd för radio-, televisions- eller biografföretag.

2. Eftersom utövande av de nämnda friheterna medför ansvar och skyldigheter, får det underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den nationella säkerheten och den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral, till skydd för annans goda namn och rykte eller rättigheter för att förhindra att förtroliga underrättelser sprids eller för att upprätthålla domstolarnas auktoritet och opartiskhet.”⁸²

Första paragrafen definierar vilka fri- och rättigheter som skyddas, medan andra paragrafen fastställer omständigheterna där en stat legitimt kan påverka brukandet av

---

⁸⁰ Council of Europe, ”Treaty list for a specific State”, Turkey <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/country/TUR> Hämtad 2019-10-30. Se även Kabasakal Arat, Zehra F. (red.), *Human rights in Turkey*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2007 s. 262-263 ”Turkey ratified the Convention in 1954. But it was not until 1989, when Ankara accepted the binding jurisdiction of the ECHR, did Turkey become a full participant in the European regime.”

⁸¹ European Convention on Human Rights, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SWE.pdf. Hämtad 2019-10-30.

⁸² Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 457. Se även: Bychawska-Siniarska, Dominika., *A handbook of legal practitioners: Protecting the right to Freedom of Expression under the European Convention on Human Rights*, [Elektronisk resurs] s. 11-13. Council of Europe, Juli 2017.

yttrandefriheten. Skyddet för yttrandefrihet anses i lagen ovan även omfattas inte enbart av positiva yttranden⁸³ men även av yttranden som "[...] kränker, chockar eller stör staten eller någon del av befolkningen".⁸⁴ Syftet med art. 10 i Europakonventionen är framförallt att säkerställa ett skydd för yttrandefriheten, mot såväl staten och dess ingripanden och hinder mot tillämpandet av yttrandefriheten. Det förutsätter att staten, i enlighet med artikeln upprätthåller yttrandefriheten genom att inte kriminalisera och förhindra utövandet.⁸⁵ Staten har dessutom en negativ förpliktelse att inte bestraffa spridningen av dessa. För att ingripa på yttrandefriheten, är staten skyldiga att starkt motivera sitt val av ingripande i enlighet med art. 10. Att åsikter, tankar och idéer inte hindras av utomstående är ett direkt ansvar staten har och innebär att skydda mot våldshandlingar och trakasserier.⁸⁶

I nationell lagstiftning ska staten säkerställa att det finns fastställande grunder för att inskränka på yttrandefriheten.⁸⁷ Straffpåföljder ska även tas till hänsyn eftersom de även kan påverka individen av andra negativa konsekvenser vid sidan av, det kan handla om åsikter och yttranden som inte tagits emot väl och påverkat individen i dess vardagliga liv.⁸⁸ Europadomstolen har även betonat att en inskränkning av artikel 10(2) kräver noggrann tolkning och behöver bevisas. Domstolen behöver få det påvisat att inskränkningen är legitim. Här aktualiseras *margin of appreciation* i samband med *proportionalitetsprincipen* när det rör mål i bland annat art. 10 i Europakonventionen. *Proportionalitetsprincipen* innebär att undersöka om inskränkningarna är enhetliga till de legitima målen och nödvändiga i ett demokratiskt samhälle.⁸⁹ För att

---

⁸³ Danelius, Hans. *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm, 2015, s. 458.

⁸⁴ Ibid, s. 457. Översättning av Europadomstolens mål *Handyside v. the United Kingdom*, para 49.

⁸⁵ Ibid, s. 458.

⁸⁶ Ibid, s. 459.

⁸⁷ Ibid, s. 461.

⁸⁸ Ibid, s. 461-462. Notera: Detaljer för vad dessa åsikter och yttranden har innehållit kommer vi förstå närmare i de två utvalda rättsfallen som ska analyseras senare i undersökningen. Se avsnitt 6.

⁸⁹ Ibid, s. 57.

konventionsstaterna ska åtnjuta *margin of appreciation* måste det röra sig om en känslig fråga, av moralisk eller religiös karaktär.⁹⁰

Vad säger art. 301 i turkiska strafflagen? Syftet med den turkiska strafflagens art. 301 var i synnerhet att utöka rättigheterna - däremot konstaterades det att artikeln innehöll för diffusa begrepp och en bred definition med kryphål i lagstiftningen. Huvudsakligen riktar sig artikeln mot de som har avvikande åsikter och förbjuder förolämpning av den turkiska nationen.⁹¹ Den har tillämpats för att åtala framförallt journalister som uttryckt tankar och åsikter som uppfattats som en förolämpning.⁹² Artikeln reviderades från att ha innehållit begreppet "turkiskheten" till "turkisk nation". Straffet ändrades från tre år till två, och för att en utredning ska inledas behövs nu ett godkännande av justitieministeriet. Artikelns föregångare straffade tidigare även personer som ansetts förolämpat turkiskheten utanför territoriet, däremot upphävdes även detta genom revideringen.⁹³ Trots en revidering anses artikel 301 och turkisk rättspraxis vara oförenlig med Europadomstolens beslut.⁹⁴

Artikel 301 lyder enligt följande:

- ”1. A person who publicly denigrates Turkish Nation, the State of the Republic of Turkey, the Government of the Republic of Turkey or the Judicial bodies of the State, shall be sentenced a penalty of imprisonment for a term of six months to two years.
2. A person who publicly denigrates the military or security structures shall be punishable according to the first paragraph.
3. Expressions of thought intended to criticize shall not constitute a crime.
4. The prosecution under this article shall be subject to the approval of the Minister of Justice”⁹⁵

Den nya artikeln hade i syfte att utöka rättigheterna i bestämmelsen. Däremot konstateras det att den istället utgör en alltför bred definition och vaga formuleringar som tillåter kryphål i lagstiftningen. Detta resulterade i att domstolen åtalade personer

---

⁹⁰ Danelius, Hans. *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm, 2015, s. 52.

⁹¹ Fulton, Lauren “*A Muted Controversy: Freedom of Speech in Turkey*”, Harvard International Review, Vol. 30, Issue 1, 2008, s. 26.

⁹² Amnesty International, Turkey: *Article 301: How the law on “denigrating Turkishness” is an insult to free expression*. Public Document. March 2006. EUR 44/003/2006.

⁹³ Turkish Penal Code, Law No. 5759 (2008). "Introduced by Turkish journalist of Armenian origin assassinated in Istanbul after Hrant Dink's condemnation for denigrating "Turkishness" in that the verdict was contrary to Article 10 of the ECHR.”

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Turkish Penal Code Article 301. (Türk Ceza Kanunu / TCK), Law no: 5237 of 26 September 2004.

som ansågs ha avvikande åsikter.⁹⁶ Lagen ledde till internationella och nationella diskussioner eftersom den tillämpats för att åtala personer som kritiserat regeringen och de som ansetts förolämpat turkiska nationen.⁹⁷ Lagen anses även strida mot Europadomstolen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de krav som tillåter inskränkningar av yttrandefriheten.⁹⁸

De två rättsfallen som ämnar att undersökas här behandlar rätten till yttrandefrihet som stadgas i art.10 i Europakonventionen. Enligt Europadomstolen anses Turkiet ha överträtt bestämmelsen som regleras i artikeln. Sökanden stod framförallt åtalade för att dels ha ansetts förolämpa den turkiska nationen vilket stadgas i art. 301 i den turkiska strafflagen, dels ansetts hota den nationella säkerheten. Därför har det varit av betydelse att redogöra för lagarna i en kort och övergripande sammanfattning för att läsaren ska få en förståelse för de två lagar som är aktuella i rättsfallen. Nedan analyseras rättsfallen i första hand utifrån en argumentationsanalys för att senare med hjälp av undersökningens teoretiska ramverk pröva argumenten på rättsfallen.

---

⁹⁶ Fulton, Lauren “*A Muted Controversy: Freedom of Speech in Turkey*”, Harvard International Review, Vol. 30, Issue 1, 2008, s. 26.

⁹⁷ Algan, Bülent “*The Brand New Version of Article 301 of Turkish Penal Code and the Future of Freedom of expression Cases in Turkey*”, German Law Journal, vol. 09, nr 12, 2008, s. 2237f.

⁹⁸ Mänskliga rättigheter i Turkiet 2017, *Utrikesdepartementet*, Rapport, s. 6. (Hämtad 2019-09-29)

6. Analys av rättsfallen utifrån argumentationsanalys och de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet

I följande avsnitt presenteras analysen utifrån argumentationsanalys och de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet. En genomgående och övergripande aspekt i analysen är slutsatsen i rättsfallen om Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen. De samhällsfunktionella teorierna, *sannings-*, *demokrati-* och *toleransargumenten* kommer att prövas på rättsfallen efter att både *Pro et Contra* argumenten identifierats. En summering av argumentationens hållbarhet, relevans och hur stark eller svag beviskraft argumenten har kommer redogöras avslutningsvis i respektive rättsfall i syfte att sammanfatta. Kopplingar till forskning görs i diskussionsavsnittet för att problematisera *Pro et contra* argumenten i relation till de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet.

—> *Hur förs argumentationen i de två rättsfallen kring Turkiets överträdelse av art. 10 Europakonventionen och hur förhåller det sig till sannings-, demokrati- och toleransargumenten om yttrandefrihet?*

6.1.1 Rättsfallet *Hrant Dink v. Turkey*

Tes: Turkiska myndigheter misslyckades i sin skyldighet att skydda Hrant Dink's yttrandefrihet.⁹⁹

Europadomstolen konstaterade i rättsfallet *Hrant Dink v. Turkey* att Turkiet hade misslyckats i sitt ansvar att skydda den turkisk-armeniska journalisten och redaktören Hrant Dink's yttrandefrihet och därigenom överträtt art. 10 i Europakonventionen.¹⁰⁰ Europadomstolens (*PI*) argument av slutsatsen baseras på att det vid den tidpunkt då

---

⁹⁹ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey*/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010.

¹⁰⁰ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey*/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010, s. 5-6.

Hrant Dink hade mördats, hade den nationella domstolen fastställt att Dink varit skyldig genom att ha förolämpat den turkiska nationen.¹⁰¹ (C1) Argumentet som framförs mot tesen i detta fall är från den turkiska regeringen som hävdar att det inte skett en inskränkning av Dink's yttrandefrihet eftersom Dink vid tidpunkten före sin död inte dömts för de anklagelser som riktats gentemot honom.¹⁰² (P2) Argumentet mot (C1) argumentet är att de turkiska myndigheterna, som hade information om handlingen för dödandet av Hrant Dink, inte vidtagit åtgärder för att säkerställa skyddandet av honom.¹⁰³ Domstolens rättspraxis fastställer däremot undantagen för en inskränkning av yttrandefriheten som nämns i art. 10 §2 vilket följer att inskränkningen bör eftersträva ett "legitimt mål" samt anses som "nödvändigt i ett demokratiskt samhälle". Däremot uppfylldes inte kriterierna i detta rättsfall enligt Europadomstolen.¹⁰⁴

Europadomstolen beslutade därigenom för Turkiets brott mot rätten till yttrandefrihet eftersom Dink före sin död hade dömts vid åtal under artikel 301 i den turkiska strafflagen som förbjuder "förolämpningar" mot den turkiska nationen. Dink hade således kritiserat statliga institutioner för att inte erkänt händelserna 1915 som folk mord. Turkiets (C2) argument baseras däremot på att Dink "inte begärt skydd"¹⁰⁵ medan Europadomstolens (P3) argument av slutsatsen om att Turkiet misslyckats att skydda Dink's yttrandefrihet baseras på att fördragsstaterna, däribland även Turkiet som ratificerat art. 1 Europakonventionen¹⁰⁶, hade ansvaret för att skapa utrymme för individer att ta plats och vara delaktiga i diskussioner. Domstolen fastställde utifrån detta att Turkiet inte uppfyllt nödvändigheten av ett "positivt ansvar" såsom skyddet av yttrandefrihet för att förhindra framtida attacker mot individer.¹⁰⁷

---

¹⁰¹ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey/* App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010, s 5.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Ibid, s. 5-7.

¹⁰⁵ Ibid, s. 6.

¹⁰⁶ European Convention on Human Rights, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SWE.pdf. Hämtad 2019-10-30. Enligt art. 1 är Turkiet, som konventionsstat skyldiga att upprätthålla och säkerställa de grundläggande fri- och rättigheterna i sin egen jurisdiktion.

¹⁰⁷ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey/* App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010, s. 6-8.

För att förstå varför Dink's yttrande inte togs emot väl utgör samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet en avgörande roll här. Enligt *sanningsargumentet* som är det mest uppmärksammade argumentet kopplat till yttrandefriheten går det att fastställa vikten av att inte begränsa människors åsikter och tankar. Detta är väsentligt för att kunna uppmuntra yttranden och åsikter till att göras hörda,¹⁰⁸ vilket förutsätter att all kritik ska behandlas på liknande sätt som andra yttranden.¹⁰⁹ I detta fall hade Dink kritiserat den turkiska regeringen för att inte erkänt händelserna år 1915 som ett folkmord av armenier. Mill tydliggör vikten av att inte tysta ned åsikter med undantag från att de inte uppmanar till våld eller handlingar till skada för den nationella säkerheten.¹¹⁰ Därmed kan kopplingar dras till Europadomstolens *tes* i rättsfallet om att Turkiet misslyckats i sitt ansvar att skydda den sökandes yttrandefrihet och straffat honom för hans yttrande. Dink's kritik bör alltså med stöd av *sanningsargumentet* inte ses som något straffbart. Om Dink's kritik mot den statliga institutionen hade varit våldsamt, hotfull och uppmuntrat till våld hade det inte varit i enlighet med *sanningsargumentet*.¹¹¹

Däremot återfinns inga faktorer i rättsfallet på att sådant förekommit i Dink's yttranden. Mill understryker vidare utifrån *sanningsargumentet* att kritik, åsikter eller yttranden gentemot omvärlden ska få göras och inte tystas ned i syfte att bidra till ett mer utvecklade samhälle och för att möjliggöra tillfälle för medborgarna att ta del av sanna åsikter.¹¹² Eftersom Dink tidigare kämpat för erkännandet av det armeniska folkmordet var hans publikationer inte oförutsägbara. Genom att bestraffa Dink på grund kritiken mot de statliga institutionerna menar *sanningsargumentet* att alla åsikter ska få ventileras, oavsett om de är sanna eller falska.¹¹³ Att Dink's yttranden inte togs emot väl

---

¹⁰⁸ Petäjä, Ulf: *Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*, Växjö 2006, s. 65.

¹⁰⁹ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red) (2001). Politisk kommunikation och demokrati (s.89-138) Lund 2001: Studentlitteratur. s. 98-99.

¹¹⁰ Petäjä, Ulf. *Varför yttrandefrihet?*. 2006, s.155f.

¹¹¹ Petäjä, Ulf. *Varför yttrandefrihet?*. 2006, s.155f.

¹¹² Mill, John Stuart, J. S. Mill "*On liberty*" in focus, Routledge, London, 1991, s. 24-25.

¹¹³ Mill, John Stuart, J. S. Mill "*On liberty*" in focus, Routledge, London, 1991, s. 59.

av staten och blev bestraffat flertal gånger samt resulterade i mord kan kopplas till *sanningsargumentet* som fastställer att åsikter och yttranden ska behandlas på liknande sätt som andra.¹¹⁴ Dink's yttrande kan därför utifrån *sanningsargumentet* konstateras inte ha behandlats på liknande sätt som andra yttranden.

Dink's yttranden riktade sig mot de statliga institutionerna och att den Turkiska staten inte arbetat tillräckligt för att erkänna det armeniska folkmordet 1915.

Demokratiargumentet fastställer att kritik som handlar om statens arbete inte är felaktigt, eftersom det i detta fallet inte skadat staten. I rättsfallet konstaterar däremot Turkiet att en förolämpning mot den turkiska nationen har skett i samband med att Dink kritiserat statens hantering av folkmordet på armenier, vilket å ena sidan kan leda till att medborgarna ifrågasätter å andra sidan fördömer staten. *Demokratiargumentet* menar att kritik ska vara accepterat och tillåtet.¹¹⁵ Med stöd av *demokratiargumentet* ska auktoriteter inte bestraffa yttranden eller bestämma vilka som ska tillåtas respektive inte.¹¹⁶ Mot bakgrund av detta borde Turkiet i relation till detta, tagit emot den kritik som riktats mot staten istället för att bestraffa Dink som slutligen på grund av konsekvenserna som följde med åtalet, ledde till hans död.

Meiklejohn menar att öppenhet och mottaglighet för kritik som framförs av folket¹¹⁷ ska få göras och en förutsättning för att skydda yttrandefrihet behöver ett demokratiskt statsskick kännetecknas av fri åsiktsbildning, där yttrandefriheten säkerställs och garanteras skydd i rättsordningen.¹¹⁸ Trots att Turkiet i detta fall har åtagit sig skyldigheten i att säkerställa yttrandefriheten och skydda den i rättsordningen har förvisso artikel 301 i strafflagen utgjort ett hinder för detta med tanke på dess

---

¹¹⁴ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati- Lund : Studentlitteratur, 2001, s. 98-99.

¹¹⁵ Petäjä, U. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati- Lund : Studentlitteratur, 2001. s. 102-103.

¹¹⁶ Ibid. s. 25-26.

¹¹⁷ Meiklejohn, *Free Speech And Its Relation to Self-Government*. 2014[2001], s. 12-14; Petäjä, *Varför yttrandefrihet?* 2006, s.64.

¹¹⁸ Sadurski, *Freedom of Speech and Its Limits [Elektronisk resurs]*, Springer Netherlands, 1999, s.21.

oförutsägbara karaktär.¹¹⁹ Med det i åtanke, går det att diskutera kring hur öppenheten och mottagligheten för kritik av det som Dink framfört, inte varit aktuell på grund av innehållet i strafflagen och huruvida kritiken uppfattats av den styrande makten som ansett att Dink förolämpat den turkiska nationen. Dessutom, går det att lyfta problematiken kring artikel 301 och dess oförutsägbara karaktär som givit upphov till fängslande av personer med avvikande åsikter och yttranden som har kommit att bli problematiskt i frågor som är av känslig karaktär.¹²⁰ Den låga kvalitén på strafflagen drabbade Dink's yttrandefrihet men även hans liv, eftersom kritiken om att Turkiet brustit i sin roll att erkänna det armeniska folk mordet 1915, inte överensstämde med uppfattningen som den styrande makten hade.

Bollingers *toleransargument* framhäver däremot vikten av acceptans gentemot olika tolkningar av yttranden och vikten av att dessa får tas plats i samhället. I detta fall har Turkiet som stat, tolkat och uppfattat Dink's kritik som "*förolämpning av den turkiska nationen*" som nämns i den turkiska strafflagens art. 301. *Toleransargumentet* menar att yttranden och handlingar som inte överensstämmer med ens egen ska trots detta tas emot med tolerans och inte motverkas.¹²¹ Med stöd av *toleransargumentet* borde Dink's kritik av statens handlingar och dess arbete tolererats, med undantag från att det inte hotar den nationella säkerheten.¹²² Notera däremot, som tidigare nämnt att *toleransargumentet* är tolkningsbaserat vilket innebär att tolkningen av den kritik som framförts i synnerhet har riktat sig mot staten, vilket fäster vikt vid hur den turkiska staten, det vill säga, mottagaren av kritiken uppfattar det som sagts.¹²³

Om den turkiska staten, ansett att kritiken utgjort en förolämpning av den turkiska nationen, skyddas inte personens yttrandefrihet enligt *toleransargumentet*. Det innebär förvisso att kritiken *kan* tolkas som ett hot, eftersom den riktats mot hur staten hanterat

---

¹¹⁹ Fulton, Lauren "A Muted Controversy: Freedom of Speech in Turkey", Harvard International Review, Vol. 30, Issue 1, 2008, s. 26.

¹²⁰ Doğru, Osman och Şirin, Tolga. Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors. *Research and Policy on Turkey*: Volume 2, No. 2, 2017, s. 225.

¹²¹ Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986, s. 124, 182.

¹²² Ibid.

¹²³ Jfr avsnitt 3.1.3

frågan om erkännandet av det armeniska folk mordet år 1915. Däremot förutsätter det att kritiken också får göras i syfte att utveckla ett öppet och utvecklingsbart samhälle.

Toleransargumentet beskriver att uppfattningen av huruvida något är ett hot eller en förolämpning kan förvisso vara olika beroende på mottagaren av sådan kritik.¹²⁴ Den turkiska staten i detta fall, som utgör en part i rättsfallet behöver däremot i enlighet med *toleransargumentet*, handla i överensstämmelse med tolerans. Nackdelen med att handla med en inbyggd intolerans kan leda till hot, förföljelse eller frihetsberövande av människor på grund av vad de har yttrat sig om.¹²⁵

I Dink's rättsfall går det å ena sidan att konstatera att den turkiska staten handlat med en inbyggd intolerans¹²⁶ som ledde till både inskränkning av Dink's yttrandefrihet och å andra sidan statens bristande ansvar i att skydda dennes liv som ledde till Dink's död. Rättsfallet framhäver även den problematik som följde med att det skett en inskränkning av yttrandefriheten, det vill säga att andra rättigheter också riskerar att kränkas i samband med detta - som i Dink's fall var turkiska statens skyldighet att skydda dennes liv. Trots att den nationella domstolen argumenterar för att Dink inte begärt skydd¹²⁷, fastställer Europadomstolen med hänvisning till europeisk rättspraxis att staten har ett direkt ansvar att skydda mot våldshandlingar och trakasserier¹²⁸ men att Turkiet i detta rättsfall har brustit i sin roll att göra det. I enlighet med art. 10 Europakonventionen argumenterar Europadomstolen att fördragsstaten, däribland Turkiet har skyldighet att upprätthålla rättigheten genom att inte kriminalisera eller förhindra utövandet av

---

¹²⁴ Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986. s. 124.

¹²⁵ Ibid, s. 111, 124, 182.

¹²⁶ Strauss, David A.: "Why Be Tolerant?". I: *University of Chicago Law Review*, 1986, s. 1489; Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986, s. 111.

¹²⁷ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey*/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010, s.6

¹²⁸ Danelius, Hans. *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 459.

yttrandefriheten.¹²⁹ Dessa omfattas av såväl positiva yttranden¹³⁰ som "[...] *kränker, chockar eller stör staten eller någon del av befolkningen*".¹³¹ I rättsfallet går det att konstatera att den turkiska staten brustit i sin roll att skydda mot våldshandlingar och trakasserier och därmed inte skyddat Dink vilket följaktligen gav upphov till hans död. Rättsfallet lyfter även den problematik som följer med att en stat tillämpar de inskränkningar som är tillåtna under artikel 10 §2. Dessutom ska det enligt artikeln uppfylla de "legitima målen" och vara "nödvändiga i ett demokratiskt samhälle" samt kunna rättfärdigas för att en begränsning ska vara befogat.¹³² Dink's uttalande kan utifrån Europadomstolens bedömning fastställas vara av icke-våldsamt karaktär om det armeniska folkmordet 1915, då skyddet för yttrandefrihet även bör omfattas av kränkande och störande karaktär.

Den inbyggda toleransen som *toleransargumentet* belyser, fastställer att människan har en inbyggd tolerans som präglar dennes liv. Å ena sidan kan en spekulera kring vad som säkerställer att ett starkare skydd för yttrandefriheten skulle bidra till en större tolerans i samhället. Å andra sidan kan det eventuellt leda till att intoleranta yttranden eller åsikter tar större plats i ett sådant samhälle. Utgångspunkten för *toleransargumentet* verkar däremot i att alla människor har en inbyggd tolerans¹³³, om yttrandefriheten erhåller ett starkt skydd i rättsordningen kan det bidra till, i Dink's fall att makthavare motverkas att förbjuda åsikter och yttranden olikt ens egna. Notera däremot att huruvida ett yttrande eller en åsikt straffas eller förbjuds tenderar att bero på vem det är som innehar makt att bestämma över sådant. Åsikter kan uppfattas som både normavvikande men även som motiverat och sakligt argument, därtill är det av betydelse att ett starkt skydd för

---

¹²⁹ Danelius, Hans. *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 458.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ibid, s. 457. Översättning av Europadomstolens mål *Handyside v. the United Kingdom*, para 49.

¹³² Ibid, s. 57.

¹³³ Strauss, David A.: "Why Be Tolerant?". I: *University of Chicago Law Review*, 1986, s. 1489; Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986, s. 111.

yttrandefriheten bör innefatta yttranden som även upplevs vara av kränkande eller störande karaktär.¹³⁴

Utifrån för (*P*) och emot (*C*) tesen som identifierats i rättsfallet behöver hållbarheten och relevansen bedömas för att fastställa huruvida stark eller svag beviskraft argumentet har och om de stödjer domslutet. Det finns skäl att tro att argumentet som Europadomstolen framför i att Turkiet inskränkt på Dink's yttrandefrihet är hållbart och relevant eftersom Dink blev åtalad under art. 301 på grund av kritiken mot de statliga institutionerna om hanteringen av det armeniska folkmordet men även mot art. 301 i den turkiska brottsbalken. Det faktum att Dink blev åtalad under artikeln baserat på sina yttranden visar på att staten brustit i sin roll att skydda sökandes yttrandefrihet.

Europadomstolen framför argumentationer som är hållbara och relevanta för dess tes och detta kommer till uttryck genom de argument som identifierats och presenterats ovan. Det finns alltså en länk mellan Europadomstolens argument och den tes som de framfört i rättsfallet och är tillräcklig i bedömningen av argumenten för att bli övertygad av tesen. Dels för att Europadomstolen hänvisar till vad som stadgas i lagen och dels för att de fastslår vilket ansvar fördragsstaten har i att ha ratificerat den. Argumenten som identifierats ovan överensstämmer med domslutet om Turkiets överträdelse av art. 10 och har koppling till Europadomstolens tes.

6.1.2 Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey*

*Tes: Turkiet har överträtt sökandes yttrandefrihet och därigenom art. 10 i Europakonventionen.*¹³⁵

Europadomstolen konstaterade i rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* att Turkiet överträtt sökandes yttrandefrihet.¹³⁶ Den åtalade, som också var före detta partiordförande för HDP (People's Democratic Party) stod åtalad för terroristbrott

---

¹³⁴ Danelius, Hans. *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm, 2015, s. 457. Översättning av Europadomstolens mål *Handyside v. the United Kingdom*, para 49.

¹³⁵ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* /App. N. 14305/17, 20 November 2018.

¹³⁶ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* /App. N. 14305/17, 20 November 2018, s. 2.

baserat på ett uttalande sökande hade gjort under en TV-sändning. Europadomstolens (P1) argument för tesen om att Turkiet överträtt art. 10 i Europakonventionen baseras på att Turkiet, som konventionsstat och i enlighet med artikel 10 (2) inte agerat i proportion till de legitima mål som nämns i artikeln och att agerandet inte varit nödvändiga i ett demokratiskt samhälle.¹³⁷ (C1) Som den nationella domstolen framför mot tesen, baseras på att Demirtaş är skyldig till anklagelserna och hävdar att uttalandena Demirtaş hade gjort inte omfattades av rätten till skydd för yttrandefrihet av konventionen, eftersom det utgjorde propaganda till förmån för terrororganisationen PKK och dess ledare. Europadomstolens (P2) argument fastslår att domen riskerar att påverka utövandet av Demirtaş rätt till yttrandefrihet eftersom domen kan skapa "chilling effect".¹³⁸ Dessutom konstaterar domstolen att anklagelserna riktar sig främst mot sökandes yttrandefrihet och dennes politiska åsikter.¹³⁹

Europadomstolen fastställer att Turkiet agerat oförenligt med hänvisning till art. 10 §2 då Demirtaş uttalanden inte uppmuntrat till våld, väpnat motstånd eller uppror vilket fråntar Turkiet att begränsa sökandes yttrandefrihet och allmänhetens rätt till information. Den nationella domstolens (C2) argument mot tesen grundar sig i att yttrandet har utgjort ett hot mot den *nationella säkerheten*. Europadomstolens (P3) argument menar i sin tur att yttrandefriheten bör skyddas och främjas för alla individer och att Demirtaş representerar sina väljare och därigenom lyfter frågor samt intressen i förmån för sina väljare. Dessutom menar Europadomstolen att Demirtaş fängslande leder till att 'stifle pluralism and restrict freedom of expression'.¹⁴⁰

Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* kan diskuteras ur flera aspekter, och det som är intressant i detta fall är personen i fråga som blir föremål för frihetsberövande på grund

---

¹³⁷ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* /App. N. 14305/17, 20 November 2018, s. 2-3

¹³⁸ Ibid, s. 41: Se även: Ulusoy Çelik, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013, s. 147.

¹³⁹ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17, 20 November 2019, s. 26.

¹⁴⁰ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17, 20 November 2019, s. 76.

av uttalanden denne har gjort under en TV-sändning, som dels väckt känslor hos mottagaren av kritiken och dels uppfattats som hot mot den *nationella säkerheten*. De skilda uppfattningarna om hur yttrandet bör tolkas är olika från den nationella domstolen till Europadomstolens bedömning. I enlighet med *sanningsargumentet* går det enligt min mening att tolka det som att otydliga lagar har förvisso påverkat utövandet av personens yttrandefrihet och skyddet för detta. Genom att ha lagar som är vagt formulerade och som ger upphov till *chilling effect*¹⁴¹ kan sökandet efter vad som är sant eller falskt samt den fria åsiktsbildningen påverkas.¹⁴²

För att allmänheten ska kunna ta del av information förutsätter det att sanna och falska åsikter ska få uttryckas utan att förhindras eller begränsas. Mill tog fasta på att vikten av att inte begränsa människors åsikter och tankar och att dessa ska få uttryckas utan att förtryckas, med undantag att det inte bryter mot skadeprincipen.¹⁴³ I rättsfallet finns det skilda uppfattningar kring om det utgör en skadeprincip för samhället eller inte. Enligt den nationella domstolen uppfattas uttalandet som ett hot mot den nationella säkerheten eftersom yttrandet var till förmån för propaganda, medan Europadomstolen fastslår med hänvisning till art. 10 i Europakonventionen att uttalandet inte kan tolkas som uppmuntran till våld, väpnat motstånd eller uppror eftersom de inte uppfyllt kraven för det.

Enligt *sanningsargumentet* däremot behöver även yttranden och åsikter göras hörda förutsatt att samhället är mottaglig och tillåtande gentemot dessa.¹⁴⁴ I rättsfallet *Demirtaş v. Turkey* går det att fastslå ett huvudsakligt problem, det vill säga, de anklagelser som sökanden fick riktat mot sig för att denne uttalat sig om en fråga som väckt känslor hos mottagaren, vilket är Turkiet i detta fall. *Sanningsargumentet* fastslår att alla åsikter ska få ventileras, oavsett om de är av sann eller falsk karaktär.¹⁴⁵ Att

---

¹⁴¹ Jfr avsnitt 2.2

¹⁴² Sadurski, *Freedom of Speech and Its Limits [Elektronisk resurs]*, Springer Netherlands, 1999, s. 21.

¹⁴³ Mill, J. S. *On liberty*. Stockholm: Natur och kultur, 1991, s. 19-20.

¹⁴⁴ Petäjä, Ulf. *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). 2001. Politisk kommunikation och demokrati-Lund : Studentlitteratur, s. 98-99.

¹⁴⁵ Mill, J. S. *On liberty*. Stockholm: Natur och kultur, 1991, s. 59.

Demirtaş blev föremål för frihetsberövande och straffades för att han ventilerade sina åsikter under en TV-sändning bryter således mot *sanningsargumentet*. Notera däremot att innehållet i uttalandet går att diskutera ur flera perspektiv, vilket kan lyftas fram i *demokratiargumentet*.

Det som Demirtaş yttrade sig om kan enligt *demokratiargumentet* klassificeras som allmänt intresse¹⁴⁶ och skyddas av *demokratiargumentet*. Åsikter och tankar som Demirtaş framförde under TV-sändningen bidrar till att samhället hittar nya sätt att utvecklas och diskussionen kring frågorna inkluderar även allmänheten. Demirtaş uttalanden kan tolkas som en kritik mot det turkiska samhället och hur de hanterat den kurdiska frågan vilket enligt *demokratiargumentet* bör göras eftersom det inkluderar befolkningen i ämnet. Med stöd av *demokratiargumentet*, bidrar diskussionen till att utveckla samhället. Trots detta kan observatören slås av att en terrororganisation och dess ledare inkluderas i talet, i enlighet med Europadomstolens bedömning återfinns däremot inga indikatorer på att Demirtaş uttalanden skulle ha uppmuntrat till våld, väpnat motstånd eller uppror. Det förefaller däremot att mottagaren av den kritik som framförts av Demirtaş, är riktat mot den turkiska staten. Det innebär att det åligger den turkiska staten att uppfatta och tolka kritiken, och i detta fall har staten tolkat det som ett hot mot den *nationella säkerheten*.

I syfte att ett samhälle ska utvecklas och förbättras förutsätter det att medborgarna och allmänheten inkluderas, i detta rättsfall vidtas det istället åtgärder för att bestraffa Demirtaş yttrande. Med stöd av *demokratiargumentet* bör det inte vara tillåtet att bestraffa åsikter.¹⁴⁷ Det är naturligtvis en diskussionsfråga huruvida Demirtaş uttalande kan tolkas som att främja demokratin och de offentliga intressena, men som Europadomstolen fastställt och i enlighet med art. 10 samt granskningen av talet bedömer de att yttrandet inte uppmuntrat till våld, väpnat motstånd och uppror. Enligt *demokratiargumentet* borde inte Demirtaş yttrande ha stoppats med tanke på att individerna i samhället bör få tillgång till information och därigenom ta ställning till om

---

¹⁴⁶ Sadurski, *Freedom of Speech and Its Limits [Elektronisk resurs]*, Springer Netherlands, 1999, s. 25-26.

¹⁴⁷ Ibid, s. 25-26. Se även: Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 459.

den styrande makten tar rätt beslut i förmån för medborgarna. Om yttranden, åsikter eller idéer förhindras av den styrande makten, påverkas följaktligen demokratiseringsprocessen i samhället.

Toleransargumentet betonar att åsikter och tankar ska uppmanas till att göra hörda och vara tillgängliga i samhället. Mottagaren av Demirtaş yttranden och åsikter bör med stöd av *toleransargumentet* ha tolererats oberoende vad diskussionen handlar om,¹⁴⁸ trots att yttrandet verkar ha upprört mottagaren, det vill säga den turkiska staten.

Dessutom bör det enligt *toleransargumentet* inte hindras i syfte att ge andra perspektiv på åsikter.¹⁴⁹ Om personer med makt i samhället, handlar i enlighet med en inbyggd intolerans leder det till hot, förföljelse eller frihetsberövande av människor på grund av vad de har yttrat sig om.¹⁵⁰ Däremot bör det även här, precis som det förekommer i de andra argumenten, tas hänsyn till omständigheter. Om det vid den tidpunkten, då Demirtaş yttrade sig om detta varit oroligt i det turkiska samhället, kan omständigheterna vara en avgörande faktor i att fastställa huruvida skyddandet av yttrandefriheten bör aktualiseras eller inte.

Omständigheter kan förvisso ändras beroende på geografiskt läge, dessutom kan det vara svårt att definiera vad som är goda respektive dåliga förhållanden.

Toleransargumentet tar fasta på att yttrandefriheten får begränsas vid krigstider för att skydda den nationella säkerheten.¹⁵¹ Europadomstolen och den nationella domstolen har däremot olika förhållningssätt till Demirtaş yttranden. Europadomstolen menar att det inte föreligger grund för att ha inskränkt på Demirtaş yttrandefrihet, medan den turkiska nationella domstolen fastslår att den sökandes rätt till yttrandefrihet inte omfattas av skyddet eftersom det utgjort propaganda till förmån för en terrororganisation. De skilda uppfattningarna är problematiskt och föremål för vidare diskussion som faller utanför ramen för denna undersökning. Framförallt är utformningen av de olika lagarna det som

---

¹⁴⁸ Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986, s.124, 182.

¹⁴⁹ Ibid, s. 119, 120.

¹⁵⁰ Ibid, s. 111, 124, 182.

¹⁵¹ Ibid, s.176, 189.

blir problematiskt eftersom vad som är skyddsvärt respektive inte ser olika ut i art. 10 i Europakonventionen och art. 301 i den turkiska strafflagen.

Utifrån för (*P*) och emot (*C*) tesen om att Turkiet överträtt art. 10 behöver hållbarheten och relevansen bedömas för att fastställa huruvida stark eller svag beviskraft argumenten har och om de stödjer domslutet. Jag bedömer att det finns skäl att tro att argumentet som Europadomstolen framför i att Turkiet inskränkt på den sökandes yttrandefrihet är hållbart och relevant eftersom anklagelserna om spridning av propaganda till förmån för en terroristorganisation således inte varit proportionerlig till de legitima mål och inte nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. I rättsfallet och granskningen av Europadomstolen om Turkiets överträdelse av yttrandefriheten, finns det hållbara och relevanta argumentationer för tesen och detta kommer till uttryck genom de argument som identifierats ovan. Dels för att de hänvisar till vad lagen säger i art. 10 och dels för att de fastslår vilket ansvar fördragsstaten erhåller i att ha ratificerat artikeln.

Europadomstolen hänvisar i rättsfallen till de bestämmelser stadgade i artikel 10(2) som fastställer vilka inskränkningar stater är berättigade att göra på utövandet av yttrandefriheten.¹⁵² Här menar de således att begränsningen av yttrandefriheten bör baseras på lag och uppfylla ett pressande socialt behov - som ansluter sig både till margin of appreciation och proportionalitetsprincipen. Åtgärder som staten tar i inskränkningen av en persons yttrandefrihet ska således stå i proportion till de legitima mål och vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. En inskränkning kan göras men måste vara enhetlig med lagen. Utifrån ovanstående har Turkiet inte uppfyllt de bestämmelser och undantag som nämns i lagen för att sådan begränsning ska vara rättfärdigat. Det finns därför tillräckliga argument för att bli övertygad av Europadomstolens tes. Trots att (*C*) sidan argumenterar utifrån bevismaterial som står som fundament för argumenten, finner jag det inte som goda skäl för att acceptera påståendet. Europadomstolens, det vill säga (*P*) sidans argument å andra sidan blir

---

¹⁵² Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015, s. 459. Se även: Bychawska-Siniarska, Dominika., *A handbook of legal practitioners: Protecting the right to Freedom of Expression under the European Convention on Human Rights*, [Elektronisk resurs] s. 11-13. Council of Europa, Juli 2017.

överbägen i relation till detta eftersom det bäde görs hänvisningar till vad lagen säger samt har faktabaserat bevismaterial där det finns goda skäl att acceptera påståendet. Det bidrar till att argumentens hållbarhet och relevans blir höga för att övertygas av tesen om att Turkiet har överträtt artikel 10 i Europakonventionen. Argumenten som identifierats ovan överensstämmer med domslutet om Turkiets överträdelse av art. 10 och har en koppling till Europadomstolens tes.¹⁵³

---

¹⁵³ Halldenius, Lena ”*Argumentationsanalys ett metodkompendium*”, Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016, s. 2-3.

7. Avslutande diskussion och sammanfattning

Under detta avsnitt ska det återknytas till undersökningens frågeställning där jag inledningsvis diskuterar de argument som förts i de två rättsfallen och därefter diskuterar kring hur argumenten förhåller sig till *sannings-, demokrati- och toleransargumenten*. För att placera min egen undersökning inom forskningsfältet ska jag även återknyta till tidigare forskning som legat nära min egen.

Utifrån undersökningens frågeställning kan det fastställas att argumentationen som förs i de två rättsfallen skiljer sig åt i bedömningarna av Turkiets överträdelse av art. 10 i Europakonventionen. Europadomstolen argumenterar för att Turkiet har inskränkt sökandens yttrandefrihet i strid med konventionen eftersom de legitima omständigheter som nämns i art. 10 §2 inte förelegat och begränsningarna inte har varit nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Den turkiska nationella domstolen argumenterar att det inte rört sig om en inskränkning då sökande i första rättsfallet, Hrant Dink, inte hade begärt skydd¹⁵⁴ och då denne inte stod åtalad för anklagelserna vid tidpunkten då han mördades. Europadomstolen menar i sin tur att staten har ett direkt ansvar att skydda den sökande med hänvisning till art. 1 i Europakonventionen,¹⁵⁵ men att Turkiet inte uppfyllt detta ansvar.

I det andra rättsfallet, argumenterade Europadomstolen för att Selahattin Demirtaş yttrande inte kan ses som uppmuntran till våld, väpnad motstånd eller uppror och att Turkiet inte agerat i proportion till de legitima målen som stadgas i art. 10, därmed har agerandet inte varit nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Turkiet å andra sidan argumenterade för att Demirtaş varit skyldig till anklagelserna och argumenterar för att sökandes yttrandefrihet inte omfattades av rätten då uttalandet utgjorde propaganda till

---

¹⁵⁴ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Dink v. Turkey/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09*, 14 September 2010, s. 6.

¹⁵⁵ European Convention on Human Rights, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SWE.pdf. Hämtad 2019-10-30. Enligt art. 1 är Turkiet, som konventionsstat skyldiga att upprätthålla och säkerställa de grundläggande fri- och rättigheterna i sin egen jurisdiktion.

förmån för en terroristorganisation. Argumentationerna förs på olika sätt och har olika åsikter om hur uttalandet bör uppfattas. Det finns en tydlig distinktion mellan hur uttalandet ansetts uppmuntrat till våld, väpnat motstånd eller uppror. Europadomstolen argumenterar med hänvisning till art.10 att Turkiet agerat oförenligt med stöd av art.10 §2 vilket fråntar Turkiet att begränsa sökandes yttrandefrihet och allmänhetens rätt till information. Turkiet fastslår i sin tur att yttrandet har ansetts utgöra hot mot den *nationella säkerheten* medan Europadomstolen argumenterar för att yttrandefriheten bör skyddas och främjas samt att agerandet gentemot uttalandet riskerar att '*stifle pluralism and restrict freedom of expression*'.¹⁵⁶

Först och främst har analysen kartlagt att argumenten för gränsdragningen verkar vara invecklat - där fastställande gränser verkar vara olika beroende på vilka omständigheter det rör sig om. Trots att varje situation är speciell i sig, behövs det göras en detaljerad analys som innehåller olika perspektiv av situationen och kontexten. Däremot, kan det utifrån de tre samhällsfunktionella teorierna fastställas vara av essentiell betydelse att rättfärdiga rätten till yttrandefrihet. Utifrån det teoretiska ramverket framgår resultatet av argumenten att dessa är enade om att inskränkningen på de två sökandens yttrandefrihet inte kan rättfärdigas.

Båda rättsfallen, med utgångspunkt i teorin, visar även på vikten av att uppmuntra yttranden och åsikter samt att det enligt *sanningsargumentet* är viktigt att kritik ska få göras och inte förhindras. Genom att ha straffat de båda sökanden på grund av deras yttranden går det med stöd av *sanningsargumentet* fastslå att inskränkningen av de båda sökandens yttrandefrihet inte är rättfärdigat. Liksom *sanningsargumentet*, beskriver även *demokratiargumentet* att omständigheterna fyller en viktig funktion för att avgöra om ett yttrande kan göras eller inte. I rättsfallen framgår det att *demokratiargumentet* fäster vid gränsdragningar som bör vidtas när yttranden uppmuntrar till olagliga handlingar. Naturligtvis kan det upplevas som diffust och svårt att avgöra gränsdragningarna, men i båda rättsfallen visas det konkret att kritiken som lyfts är av

---

¹⁵⁶ European Court of Human Rights in the case of Selahattin Demirtaş v. Turkey (No.2) Application no. 14305/17), 20 November 2019, s. 76.

betydelse för samhällets utveckling och att den form av kritik ska få ventileras och göras hörd.

Rättsfallen visar däremot på komplexiteten i *toleransargumentet* då argumentet fastslår svårigheten att fastställa omständigheterna när yttranden görs och vart de ägt rum. Framförallt har det betydelse i frågan om att avgöra huruvida mottagaren, som i dessa rättsfall blir Turkiet, tolkar och uppfattar yttrandet. Som tidigare lyfts i analysen av rättsfallen blir det ytterligare komplicerat när kritiken uppfattas som att den skadar staten och tolkas som ett hot mot den nationella säkerheten. Dessutom belyser *toleransargumentet* att tolkningen ligger hos mottagaren, det vill säga, den turkiska staten. Det blir således den turkiska staten som tolkar kritiken, då det i detta fall är de som “drabbas” av den.

Däremot finns det inga faktorer på att yttranden som lyfts i rättsfallen varit hotfulla utifrån de teoretiska argumenten. En delad uppfattning utifrån de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet, är att angripande som de två sökanden har fått utstå såsom mord, förföljelse och frihetsberövande anses bryta mot argumenten för yttrandefrihet. Kritik ska mottas och göras hörda förutsatt att det inte uppmuntrar till våldsamma handlingar eller hotar den nationella säkerheten.¹⁵⁷ Den turkiska strafflagens artikel 301¹⁵⁸ blir följaktligen problematiskt i dessa två rättsfall och tillämpandet av den diffusa artikeln gör det komplext att veta vilka uttalanden som utgör ett brott mot lagen.

Under arbetets gång var jag medveten om att yttrandefrihet i Turkiet och i synnerhet de rättsfall som jag ha analyserat, varit föremål för många diskussioner eftersom det rör sig om händelser som blivit symboliska för yttrandefriheten. Det som blir intressant är att de båda lagstiftningarna kolliderar med varandra som i slutändan resulterar i olika bedömningar och ställningstaganden. I enlighet med Demet Çelik's studie *A*

---

¹⁵⁷ Petäjä, Ulf: *Varför yttrandefrihet?: om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*, Växjö 2006, s. 161.

¹⁵⁸ Turkish Penal Code, Law No. 5759 (2008). “Introduced by Turkish journalist of Armenian origin assassinated in Istanbul after Hrant Dink's condemnation for denigrating "Turkishness" in that the verdict was contrary to Article 10 of the ECHR.”

*Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*¹⁵⁹ lyfter hon att “*chilling effect*” påverkar individens utövande av yttrandefriheten¹⁶⁰, vilket jag tolkar som att denna effekt kan ha inflytande över individens rätt att yttra sig och möjligheten att göra det påverkas på så sätt att det skapas en rädsla över utövandet. De vaga formuleringarna i den turkiska strafflagen verkar ge upphov till att personer blir föremål för åtal i en större utsträckning på grund av “*chilling effect*”, vilket även Europadomstolen framför som argument¹⁶¹ i andra rättsfallet, *Selahattin Demirtaş v. Turkey*.

De tre argumenten fäster vikt vid hur mottagaren uppfattar och tolkar det som sagts och yttrats vilket kan skapa en komplexitet i situationen. Om avgörandet av huruvida kritiken eller yttrandet ska tolkas blir yttrandefriheten således okoncentrerat. Observera däremot att det onekligen går att konstatera att alla yttranden kan göras utan att det ska finnas en tydlig gränsdragning. Däremot blir en spekulativ till vad som anses vara befogat i dessa situationer. Den turkiska strafflagen art. 301 blir därför problematisk på grund av de vaga begreppsformuleringar som dessvärre inte gör det tydligt för medborgarna om vilka ämnen eller situationer som *inte* skyddas av yttrandefriheten. Detta har således visat sig skapa spänningar i rättsfallen, framförallt när det gäller att medvetandegöra medborgare om specifikt *vilka* yttranden som anses utgöra ett brott mot strafflagen.

Undersökningen lyfter vikten av att yttranden bör få ventileras då dessa är av offentligt intresse. Undersökningen ovan visade även på att uttalandena inte riktats personligt mot en individ utan var allmänna yttranden som riktat sig mot de statliga institutionerna. Därtill lyfter alla tre teoretiska argument att kritik ska välkomnas och uppmuntras till att göras. Ett ansvar som staten därför har är att inte hota, förfölja eller förhindra samhällets

---

¹⁵⁹ Ulusoy Çelik, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013. s. 51-148.

¹⁶⁰ Ibid, s. 147.

¹⁶¹ European Court of Human Rights. Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* (No.2) Application no. 14305/17), 20 November 2018, s. 126.

medborgare från att yttra sig - där menar argumenten att man har passerat gränsen för att inskränka på yttrandefriheten.

Genom att återknyta ytterligare till tidigare forskning förklarar Osman Dođru och Tolga Şirin i sin studie *Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors*¹⁶² att det finns brist inom det turkiska rättsystemet i kombination med oproportionerliga sanktioner vilket blir ett tydligt signalement till människor som både kritiserar och motsätter sig staten. Art. 301 och dess oförutsägbara karaktär har resulterat i de rättsfall som lyfts här i undersökningen - då argumentationerna som förts indikerar på att avvikande åsikter och yttranden ansetts utgöra ett hot mot den nationella säkerheten och förolämpning av den turkiska nationen. En riskfaktor av strafflagens utformning och oförenligheten med art. 10 i Europakonventionen blir att situationen för yttrandefrihet i Turkiet onekligen kan förbättras när den nationella lag som reglerar rätten till yttrandefrihet innehåller otydliga formuleringar och kolliderar med art. 10.¹⁶³

Forskningsfältet som min undersökning är en del av är ett viktigt forskningsområde som kan diskuteras ur flera perspektiv. Som vidare forskning hade det varit intressant att djupare undersöka situationen för yttrandefrihet i Turkiet genom att inkludera fler rättsfall där Europadomstolen argumenterat för att det inte skett en överträdelse av art. 10 i Europakonventionen, detta för att ge fler perspektiv och berika undersökningen. Vidare hade det varit intressant att studera dessa med ett annat teoretiskt ramverk som hade lämpat sig bättre utefter situationen i Turkiet. Eftersom teorin i undersökningen verkar vara mer lämplig för en fungerande demokrati blev det således svårhanterligt att använda sig av de samhällsfunktionella teorierna om yttrandefrihet specifikt i denna kontext. Mot bakgrund av detta hade det varit önskvärt att inkludera fler variabler och andra hjälpmedel för att diskutera situationen för yttrandefrihet i Turkiet - ämnet är naturligtvis föremål för vidare diskussion.

---

¹⁶² Dođru, Osman, Şirin, Tolga. Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors. *Research and Policy on Turkey*: Volume 2, No. 2, 2017. s. 225-243.

¹⁶³ Turkish Penal Code, Law No. 5759 (2008). "Introduced by Turkish journalist of Armenian origin assassinated in Istanbul after Hrant Dink's condemnation for denigrating "Turkishness" in that the verdict was contrary to Article 10 of the ECHR."

8. Referenser

Algan, Bülent, “*The Brand New Version of Article 301 of Turkish Penal Code and the Future of Freedom of expression Cases in Turkey*”, German Law Journal, vol. 09, nr 12, 2008.

Amnesty International, Turkey: *Article 301: How the law on “denigrating Turkishness” is an insult to free expression*. Public Document. March 2006. EUR 44/003/2006.

Arat, Zehra F. Kabasakal & Falk, Richard, *Human Rights in Turkey [Elektronisk resurs]*, University of Pennsylvania Press, 2007.

Bollinger, Lee C., *The tolerant society: freedom of speech and extremist speech in America*, Oxford University Press, New York, 1986.

Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009.

Bury, J. B. (John Bagnell), *A History of Freedom of Thought [Elektronisk resurs]*, Project Gutenberg Literary Archive Foundation. 2001.

Bychawska-Siniarska, Dominika., A handbook of legal practitioners: *Protecting the right to Freedom of Expression under the European Convention on Human Rights*, [Elektronisk resurs] Council of Europa, Juli 2017.

Council of Europe, ”*Treaty list for a specific State*”, Turkey <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/country/TUR> Hämtad 2019-10-30.

Danelius, Hans: *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, Stockholm 2015.

Doğru, Osman, Şirin, Tolga. *Human rights paradox of Turkey: punishment for victims and impunity for suppressors*. Research and Policy on Turkey: Volume 2, No. 2, 2017.

European Convention on Human Rights, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SWE.pdf. Hämtad 2019-10-30.

European Court of Human Rights, Rättsfallet *Dink v. Turkey*/ App. N. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 et 7124/09, 14 September 2010.

European Court of Human Rights. Rättsfallet *Selahattin Demirtaş v. Turkey* /App. N. 8732/11, 20 November 2018.

Freedom house, Turkey, 2018, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/turkey> (Hämtad 2019-11-21)

Füsün Turkmen, Ergun Özbudun. "Impact of the ECtHR Rulings on Turkey's Democratization: An Evaluation." 35 Hum. Rts. Q. 985 / Human Rights Quarterly, Vol. 35, Issue 4 2013 November, pp. 985-1008, 2013.

God forskningsred [Elektronisk resurs], Reviderad utgåva, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2017 <https://www.vr.se/analys/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningsred.html> (Hämtad 2019-11-20)

Halldenius, Lena "Argumentationsanalys ett metodkompendium", Avdelningen för mänskliga rättigheter, Lunds universitet, 2016.

Joan Smith's rapport om Orhan Pamuk's rättegång, 16 December 2005, publicerat på English Pen, 17 November, 2019; "Top novelist acquitted in Turkey" BBC News Europe, International version, September 21, 2006.

Harry S. Truman, Augusti 8, 1950. <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=13576#ax-zz2iHFt91TZ> (Hämtad: 2019-10-19).

Haynes, Jeffrey, *Democracy in the developing world: Africa, Asia, Latin America and the Middle East*, Polity, Oxford, 2001.

Hrant Dink: an openDemocracy tribute" av Isabel Hilton och Anthony Barnett, openDemocracy, 19 November, 2019 http://www.opendemocracy.net/democracy-turkey/hrant_dink_4266.jsp

Lauren Fulton, *A Muted Controversy: Freedom of Speech in Turkey*, Harvard International Review, Vol. 30, Issue 1, 2008.

Meiklejohn, Alexander, *Free speech and its relation to self-government*, Lawbook Exchange, Clark, N.J., 2014[2001].

Mill, John Stuart, J. S. Mill "On liberty" in focus, Routledge, London, 1991.

Mänskliga rättigheter i Turkiet 2017, *Utrikesdepartementet*, Rapport. (Hämtad 2019-09-29).

Petäjä, Ulf, *Varför yttrandefrihet? : om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångspunkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen*. Växjö : Växjö University Press, 2006 (Acta Wexionensia Nr 83/2006).

Petäjä, Ulf, *Yttrandefrihetens gränser I*: Bengtsson, H. (red). Politisk kommunikation och demokrati (s.89-138) Lund : Studentlitteratur, 2001.

Regeringskansliet, Faktapromemoria 2004/05:FPM22, "Kommissionens översynsrapport samt en konsekvensstudie av ett turkiskt EU-medlemskap", Utrikesdepartementet.

Sadurski, *Freedom of Speech and Its Limits [Elektronisk resurs]*, Springer Netherlands, 1999.

Turkey: *violations of free expression in Turkey*, Human Rights Watch, New York, 1999.

Türkmen, Füsün. "The European Union and Democratization in Turkey: The Role of the Elites", 2008.

Turkish Penal Code Article 301. (Turk Ceza Kanunu / TCK), Law no: 5237 of 26 September 2004.

Ulusoy Çelik, Demet. *A Comparative Study of the Freedom of Expression in Turkey and EU*. The Turkish Yearbook of International Relations. Ankara: Volume 44, 2013.

Utrikespolitiska institutet, Turkiet, 2016, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/turkiet> (Hämtad 2019-11-20)

Üstün, Çiğdem. *Can EU Act as a Democracy Promoter? Analysing the Democratization Demand and Supply in Turkey-EU Relations*. Romanian Journal of European Affairs, 17(1), 2017.

Özbudun, Ergun. *Turkey's Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism*. The International Spectator, 50(2), 2015.